
Enyedi D. Sándor

HOMOKI OKTÓBER

— versek —

2004.

Apácafrizura

Emlékszel-e oly' álmodra,
Melyben örült zuhanásod,
Bármennyire akartad, nem
Sikerült megakadályoznod?

Láttál-e már parton fúló,
Kínlódva vergődő halat,
Ki vízbe akar vissza, de
Sorsa zárul percek alatt?

Megesett-e már szíved örülten
Falnak repülő fecskén,
Ki, nyitott ablakot nem lelve,
Falnak repül, sebet üt testén?

Álltál-e már értetlenül
Gyermek kínos szava előtt,
Mit, akarja bárhogy,
Megérteni nem tud felnőtt?

Ébrem zuhanásos álom:
Eszmélésem tehetetlen' várom.
Életem parton fulladó hal:
Záruló sorsom vigasztal.

Lelkem bolydult, mint a fecske:
Nincsen mentő ablak már e testbe'.
Szavam olyan, mint a gyereké:
Mit mondok, megérted-é.

Vagy talán éppen a megértéstől félek?

Kimondani: testem, lelkem, vérem ura:
Fantáziabontó, napszőke Apácafrizura!

Sopron, 1994.

Kendő és injekció

Csendes, szép, derült falusi éjszakán,
Levél sem rezdült már a meggyfán.
Álltam az udvaron, virágok mellett,
Onnan szemléltem a csillagos eget.

Csillogó-villogó, sziporkázva szikrázó,
Pislákoló, bóbiskoló, selymesen világó
Ponthalmaz függött a tér sötét függönyén,
Mint díszek egy varázsló fekete köpenyén.

A Hold sárgállott, tompán és ridegen.
Milyennek tűnne föl a háta énnem?
Nem láthatom, csak a csillagok, hisz'
Ők hátulról kutatják e nagy égi díszet.

Felhő szelte ketté, így olyan volt ő,
Mint fogfájós asszonyon vastag kendő,
Mivel arcát s fejét is jól átköti,
Kínzó fogfájását így enyhíteni.

Hold derekában a szomszéd, Annus néni,
Diófája ághegyét véltem felfedezni:
Hold húsába bele, öreg néne diófája!
Mint doktornak foghúzásra beszúrt injekciója.

Imigyen jelent meg és találkozott
Régidő és jelen nekem akkor ott.

Hagyomány és modern: kendő s injekció,
Vajon e kettőből neked melyik volna jó?

Sopron, 1996.

Homoki október

Mikor már nincsen gaz gaznak hátán,
Veteményes földje fellélegzik tisztán.
Trágyától jóllakottan, gondos ásás nyomán,
Álomra nyújtózik ő csendesen és puhán.

Ó, azok a csodálatos, boldog,
október végi, homoki napok!

Frissen meszelt, hófehér téglafal az ágya,
Melyhez jól megy majd a télnek hódunyhája.
Álma szép lesz, tündéri és varázslatos:
Ribizkés, epres, répás, paradicsomos.

Ó, azok a csodálatos, boldog,
október végi, homoki napok!

Az estében féhéren világló kertfalak között,
A puha szálú, méregzöld, dús pázsit fölött,
Szellemkarókon susogó, sötét gomolyok
A leveleiktől megváló gyümölcsfa lombok.

Ó, azok a csodálatos, boldog,
október végi, homoki napok!

Kert és fák fölött, magasan, nagyon fenn,
Szikrázó csillagmiriád nézi, mi van idele-n.
Nagy Göncöl szekere örök utas a Tejúton,
Kis Göncölé is ott van, mindig félúton.

Ó, azok a csodálatos, boldog,
október végi, homoki napok!

Jólesőn fárasztó kerti munka után,
Az ajtóban lehúzó munkacsizmám.
Házi csoszogóba bújok szép lustán,
Pihenni legjobb hely most öreg konyhám.

Ó, azok a csodálatos, boldog,
október végi, homoki napok!

‘Nagy’ Emőke szól : “Pihenj, de csak kicsit”,
Még lányos szeme hamisan rám kacsint.
“Ideje van megenni a finom vacsit!”
Engem s lányunkat asztalhoz imígy’ int.

Ó, azok a csodálatos, boldog,
október végi, homoki napok!

Vacsorával végezvén, ‘kis’ Emőke fordul hozzám kérdőn:
“Olvasol-e ma este is, Apci, a Vén Pákász Meséiből?”
Szemén át a lelkéből ama bájos varázs úgy kijön,
Mit csak mesék tudnak igazán kicsalni gyerekből.

Ó, azok a csodálatos, boldog,
október végi, homoki napok!

Lehetett-e erre nemet mondanom? Nem is akartam!
“Persze, hogy olvasok. Lefekszünk, majd az ágyban,
Ahogy szoktuk.” feleltem neki. Karjai átölelték nyakam.
‘Nagy’ Emőke, láttam, bennünk magát nézte boldogan.

Ó, azok a csodálatos, boldog,
október végi, homoki napok!

Fürdés után így jött el a lefekvés, vele a Vén Pákász is.
Ágyba bújva, paplan alatt, helyezkedve – júj! mily izgis!
Vajon melyik csalót leplezik ma le, lesz megint király is?
Tán a szürke farkas kísért, vagy jön a tajdag asszony, a bugris?

Ó, azok a csodálatos, boldog,
október végi, homoki napok!

Öreg kályhában tűz pattogott, duruzsolt, bő meleget ontott,
Miközben a képzelet a mese hangján tündérszárnyat bontott.
Olvastam, olvastam, magam is benne voltam a mesében — ott!
Végezván, lányomra néztem: ő már édesen, mélyen aludott.

Ó, azok a csodálatos, boldog,
október végi, homoki napok!

Tigris

Rosszcsont! Összeakad ám a bajszunk!
Tűkarmoddal tönkreteszéd ágyunk.
Mondom egyszer, kétszer, még párszor,
Rápaskolva fejére mindahányszor.

Végül megtanulja:
Karmait ne ágyunkon,
Öreg kanapénkon
Exercíroztassa.

Hátsó lábaira hosszan emelkedve,
Teste hajlik kecses, enyhe ívbe.
Mellső lábának párnáiból pedig
Acélként csillámló tűkarma előbújik.

Végül megtanulja:
Karmait ne ágyunkon,
Öreg kanapénkon
Exercíroztassa.

Súlytalan' mélyednek heverőnk sarkába
Jobb és bal lábának karmai felváltva.
Mint edzőzsákját püfölő bokszoló,
Csak hangja más: pattogó s pukkanó.

Végül megtanulja:
Karmait ne ágyunkon,
Öreg kanapénkon
Exercíroztassa.

Csillogó, sűrű szőrű bundáján,
Széles tigris-csíkok mintáján,
Megtörik a fény s a gondolat is;
Kandúr ő, neve nem más: Tigris.

Végül megtanulja:
Karmait ne ágyunkon,
Öreg kanapénkon
Exercíroztassa.

Fertőhomok, 1999.

Vágy

Képzeletben messzi tájakon járok,
S néha, éjjel, álmot látok
Fájó sóhajtással drága emlékről
Szívem legföltettebb mélyéről.
Búsan keseregni oda járok:
HAZA — vágyok.

Veszprém, 2000.

Enyed

Oda, hol édes az álom s jóleső az alvás,
Hol simogat a Nap s bársonyos a meleg,
Hol minden csupa szív és nincs is más,
Hol a kék ég virágbontó fákkal enyeleg,

Oda vágyódom én vissza.

Oda, hol egykor egy gondtalan gyermek
Boldog volt, felhőtlen, pajkos és vidám,
Oda, hol minden csudaszép és kerek,
Ezerszám sziporkázik, mint a csillám,

Oda vágyódom én vissza.

Oda, hol a Farkaspatak napsugaras tisztását
Zsongó, hús lombú tölgyek körbe védik,
Hol kecses őzgida napon sütteti a hátát,
Szinte nem is érzi, hogy ember közeledik,

Oda vágyódom én vissza.

Oda, hol a vén Órhegy, az ősi silbak,
Az Alma Matert védve égbe magasodik,
Hol első eszmélésem bátortalan sarjad,
S az később boldog lánggá teljesedik,

Oda vágyódom én vissza.

Oda, hol boldog, szent és örök szerelem
Tűzlángként egy szeptemberben lobbant,
Csudamesét látott babonázott szemem,
Béklyóba vert szívem varázslatra dobbant,

Oda vágyódom én vissza.

Veszprém, 2000.

Emőkének

Nagy, puha hópelyhek hullanak hajadra.
Lomha zuhanásuk végső állomása ez,
Most először s utoljára megpihennek rajta.

Parányi jégszirmok égi nászának áldása:
Egymással csacsogva sokasodnak a pelyhek,
Mik hajadba fűződnek szikrázó koronába.

Bohózunk a röpke, tűneményes téli áldáson.
Összeroggyan tested melegétől, de viseld, mit
Én adtam: a szeretet koronáját, édes lányom.

Sopron, 2000. december 30.

Lila csillag

Egyszer, régen, ősidőknek kódében,
Lila csillag suhant át a magas égen.

Úgy tartja a legenda, hogy most is ott van,
Halványan pislákoló milliárd csillagsorban.

Vajon mi jobb? Lila csillagként átsuhanni,
Vagy utócsillagként gyengén pislákolni?

Mert, míg előbbi
Rövid röptű,
És milliárdnyi követi,
Addig utóbbi
Hosszú éltű,
De utána nincs senki.

Gondolat

A konyhából rádiózene szűrődik át,
Kommersz-adó játsz' robot-melódiát.

Figyelmem azonban másfelé irányul,
Át a szobaablakon, kifelé a szobából.

A szemközti ház felett kémlelem az eget;
Inkább azt a szürke felhőt, mi onnan integet:

“Gyere, gyere fel hozzám! Fölöttem a Nap,
Alattam a Föld, bennem meg a Gondolat.”

Akaratlan' ott vagyok a felhőben benne,
És mit ígért: köröttem Gondolatnak teste.

Hallom szívének erős, tompa hangját,
Látni szeretném én eme véres pumpát.

Megsuhint hirtelen láthatatlan véráram,
Szívem összeriad, és megremeg a lábam.

Hallom tüdejének ijesztő fűjtatását,
De én látni akarom annak valóságát.

Mit tegyek? Induljak? De hova, merre?
Körülvesz Gondolat láthatatlan teste.

Szót formálok s ki akarom mondani,
De rögtön érzem: fölös dolog erőlködni.

Ki sem mondom én, mit úgy akarok,
Jelez a Gondolat: “Máris válaszolok.

Mit az én szívemnek véltél te hallani,
Bizony nem egyéb: saját jó szíved volt.
S amely tüdőtől véltél úgy megijedni,
Szintúgy nem más volt: csakis a sajátod.
Gondolat van, de nem ám a felhőben,
Sokkal inkább — igen! — saját elmédben.
A felhő, melyben vélted őt lakozni:
Csak ürügy volt onnan őt előhívni.”

Fertőhomok, 1999.

Miért van...

Miért van, hogy festő csak képekről tud beszélni,
A tudós meg mérésekről, képletekről értekezni?

Miért van, hogy a zenész hamar rázendít,
A bankár meg dörzsölni szereti a kezeit?

Miért van, hogy az anya féltve szereti gyermekét,
A sakkozó meg állandóan pallérozza az eszét?

Miért van, hogy a tanár mindig csakis követel,
A kőműves meg téglákat rak egyre inkább fel?

Miért van, hogy az újságíró állandóan kérdez,
A menedzser meg döntéseket nagy bizton végez?

Miért van, hogy a gyerek rá tud csodálkozni,
A sportoló meg izmait hagyja kínoztatni?

Nem tudom, miért van ez így.

Talán, hogy legyen valahogy,
Vagy mert nem lehet másként.
Talán, mert az idő csak fogy,
És így rendeltetett végként.

Netán, mert árnyalt társadalmunk
Az idők során imigyen alakult,
S benne mindannyian mi magunk
Szolgáltunk hozzá remek alanyul.

Esetleg, mert ez a fejlődés iránya,
És mert szakbarbárnak lenni:
Létfeltétel, legcsekélyebb hiánya
Jólétet látszik fenyegetni.

De vajon az-e itt a kérdés,
Hogy ‘Miért van, ...’?
Nem inkább az-e a kérdés,
Hogy ‘Jól van-e, ...’?

Tégy mármost, okulva,
Szív-eszed szerint igazságot:
Tényeket elfogadva
Azoknak hatásait vizsgálod,
Vagy hozzájuk vezető okokra
Élezed ki kutatásod.

Ha én egyszer...

Ha én egyszer csoda folytán Felhő lehetnék,
Kisdedeknek napsütéstől védeném a szemét.
Lebegnék gondosan mindig csak lefelé lesve,
S áztatnám, hogy teremjen anyaföldnek teste.

Ha én egyszer csoda folytán Forrás lehetnék,
Friss vízzel mindenkit mindig csak táplálnék,
S feltörő gyöngyeim csacsogása közepette,
Gondolnék a folyókra, mik ömlenek tengerbe.

Ha én egyszer csoda folytán nagy Hajó lehetnék,
Csendes habok hátán mindenkit álomba ringatnék,
S csodaszóval kérném én meg arra a jó tengert,
Hogy, mint eddig, ezután is segítse az embert.

Ha én egyszer csoda folytán Füzet lehetnék,
Jó szavakat s szépen leírva csak engednék,
Törvényeket fogadnék be természetesen,
Ha minden ember érti őket, de egyenesen.

Ha én egyszer csoda folytán nagy Gép lehetnék,
Követ s földet, hegyet s völgyet megmozgatnék,
Ha ezzel szépen megmaradna ama harmónia,
Miben elszáll s messze repül ember minden bújja.

Ha én egyszer csoda folytán Elnök lehetnék,
Híven követném Szent István okos intelmét:
Az egynyelvű nép és nemzet feleannyi csupán,
Ezt látnám és láttatnám én kristálytisztán.

Ha én egyszer csoda folytán Tudós lehetnék,
Etikát és erkölcsöt csak egyetlent ismernék:
Miben ember, növény s állat, az egész világ
Igaz s valós érték szerint boldogan él és lát.

Sopron, 2000. december

Ars poetica

Úgy szeretnék egyszer én is mai verset írni,
Rímet s érzelmet, képet s fantáziát gyúrni!

Valahogy így ni:

shell-el kent izületeim
fogják nikkel csontjaim-
on a szadolinós bőröm
fölött műtüske szóróm
alatt bőr alatt nincsen
húsom semmilyen
szerelem nem lobban
tegnap esti vágyban
jégpáncélos ágyban
xena vaskarjában
égő lávacsókjában
nikkel csonttal szájában
oldódtam savas halálban

Be szeretnék egyszer én is ilyen verset írni!
De előjön a kérdés, mit így tudok feltenni:

Írni azt, mit én igazán soha át nem éltem,
Mit nem érez testem, miért nem ver szívem?

Írni azt, mi l'art pour l'art szójáték csupán,
S nem megy túl a vélt intelligencián?

Írni azt, mi unalomtöltő szórakosgatás,
Ebbe beburkolt szellemi onanizálás?

Persze, tudom, vannak ilyen áramlatok;
Írók, költők, számos filozófok.
Biztos' az én hibám, ha meg nem értem,
S ilyen verseléssel nem tudok élnem.

De hiszem s vallom, hogy Írás és Mathézis,
Miként talán zene, tánc és festészet is:
Jelrendszerű mása rajtunk szűrt valóságnak,
Mi megértéssel szolgál szépen bárki másnak.

Sopron, 2000. december

Integrál

$$\int (x + \sin x - e^x) dx$$

Karjával az ég felé kalimpál,
Lábával meg görbén sántikál.
Előtte betűsor kuszán állingál,
Végén annak mindig déiksz dukál.
Neve neki nem más: integrál.

Szumma

$$\sum_{i=1}^N a_i$$

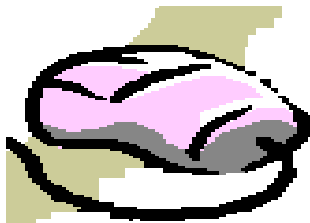
Az M-et ültessd egyik száraára,
Másiknál nyújtsd kicsit magasra.
Kezdőérték álljon szépen alatta,
Fölötte végső érték legyen sapka.
Neve neki nem más: szumma.

Internet

Könnyen elcsavarja fejedet,
Beleszédül jól a képzeleted.
Mit akarsz, rajta keresheted,
Kérdésedre gyakran jön felelet.
Neve neki nem más: Internet.

Egér

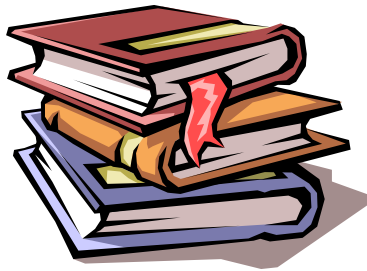
Macskaláb hozzá sohasem ér,
Jelenléte minden pénzt megér.
Emberkézhez simul a facér,
Szókincse: klikkelés — így gyér.
Neve neki nem más: egér.

Számítógép

Nem varázslat: munkája mindig ép,
S ha ügyes vagy, lehet mégoly szép.
Szeri-száma annyi, ahány ember s nép,
Terrabájtok között gigahertzben lép.
Neve neki nem más: számítógép.

Adatbázis

Régen kellett hozzá kalamáris,
S pennaforgató jó fiskális.
Ez a helyzet változott ám máris,
Kompjüter fogja őt most juszt is.
Neve neki nem más: adatbázis.

Algoritmus

Van a világon sokféle izmus.
Ez azonban olyanféle rigmus,
Mi talpalávalót jó vígan húz.
Nem látszik, s mégsem mumus,
Neve neki nem más: algoritmus.

Kislány a hóban

Kis hópehely szállt hajkoronádra,
Szívedet enyhe hús csiklandozta.

Ámuló szemed mosolyt ragyogott,
S boldogságba vonta gyerekarcod.

Kezeid hosszú ívben előrenyújtva
A hópely-függönyös boholyvilágba,

Tenyeredben vetett szeretetágyon
Semmibe ringattad fázós lázálmom.

Sopron, 2004. január

Emőke ballagására

Mint a hegy öléből felbuzgó forrás,
Úgy jöttél a világra, kis Csacsogás.

Mint bérceen völgyre nyíló havasi virág,
Úgy nyílt meg előtted a nagyvilág.

Mint mély, kék és végtelen nagy óceán,
Vonz most téged is az Élet, Magellán.

De mint Robinson Crusoe-t a sziget:
Úgy vár téged mindig a szülői szeretet.

Sopron, 2004. május

A magyar tudomány balladája

Valahol a sík alföldön
Pallasz Athéné jön, jön,
Vállán köpeny, rajta dárda,
Hajlott, görnyedt a háta,
Hajlott, gyenge a háta.

Valahol a sík alföldön
Justitia jöjjön, jöjjön!
Jöjjön a *Tudás* elébe,
Vigyázzon a mérlegére,
Vigyázzon a mérlegére!

Athéné, jaj, megálljál!
Utad ködök elállják,
Bennük sír az üzenet:
Tudás hozzád nem mehet.
Elébe ne is menjél,
Őt hiába is várod,
Csak idegenben él,
Virul szépen máshol.

De valahol a sík alföldön
Pallasz Athéné mégis jön.
Nem hiszen a ködöknek,
Nem hiszen az üzenetnek,
Nem hiszen az üzenetnek.

Felmegy az Olimposz-hegyre,
Emeli dárdáját nagy ködökre,
Egyenes lesz görnyedt háta,
S belekezd egy imádságba,
Egy határozott imádságba.

És csak áll fent, áll a hegyen,
Ködök jönnek, ködök mennek,
Imádságát zengi, zengi,
Palástja testét körülengi.
Bárcsak meglátná a világ:
Azt a fohászt addig mondja,
Addig mondja, míg a *Tudást*
Justitia mérlegére imádkozza.

Sopron, 2004. december 27.

Martin Kolozsvárról

Nem végzett egyetemet,
Nem volt tudományos címe,
Az Akadémia nem is tudott róla,
Hogy Martin netán tudós volna.
Ezért hát elmondom én,
Hadd tudják meg az emberek,
Hogy Martin Kolozsvárról
Igazi Tudós volt, a legjavából.

Elkezdte az egyetemet,
Apránként szakadt türelme,
Amíg aztán egy szép napon
Elege lett belőle nagyon.
A Politechnika villamosmérnök
Szakának volt hallgatója,
Száz más társával együtt
Írt, magolt, padokat nyűtt.

Előadás előadást követett,
A szemináriumok sorát
Gyakorlatok garmada sűrítette,
Fiatal agyát egyre nehezítette.
Az is igen nagy 'baj' volt,
Hogy szabadnak született
Szíve s elméje nem tűrt korlátokat:
Tekintélyelvű, elavult dogmákat.

Egy fagyos téli napon
Így szólt hozzá Vizsgáztató:
"Ide figyelj, Martin! Helytelenül
Viselkedsz. Mindent fejetlenül
Csinálsz. Magas az intelligenciád,
De húzd meg magad, sorolj be
A többiek mellé, magolj szépen,
S tudós lehetsz aggkorodra éppen."

Megrázta a fejét Martin:
"Tisztelettel, Tanár úr,
Kérem szépen. Én azt látom,
Hogy nem attól haladt tudományom,
Hogy az ember besorolt,
Meghúzta magát, magolt,
S így kúszott felfelé aztán
A hivatalos tudományos ranglétrán.

Tisztelettel, Tanár úr,
Kérem szépen. Én úgy látom:
Az igazi tudomány nem korfüggő
Szektaként működő ranglétra-mező.
Hanem a szabad elmének
Pallérozáson alapuló,
Valóságos értékítéletei —
Miként ő is mondta, Széchenyi.”

Akkor Martin otthagya
Az egyetemet, tudva tudta:
Soha nem lesz diplomája,
Sem egyéb tudományos cicomája.
Elment dolgozni gyárba,
Hőerőművet bíztak rája,
Éles elméje és nyílt szíve
Nélkülözhetetlenné tette.

“Kérdezzük meg Martint!
Ő biztosan megoldja megint.”
Mondogatták az egyetem Kémiai
Kutatóintézetének tudósai.

Hány meg hány Martin él
A Dunán innen, Dunán túl,
Nem vesz róluk tudomást,
S nem látják, csak egymást,
A hivatalos tudomány moguljai.
Ó, gyere le a hegyről, Mózes!
Menj le a 'tudósok' népéhez,
Mondd meg nekik az igéket:

Ne ismerj más tudást az igazin kívül!
Ne csinálj magadnak semmiféle tudásszobrot!
Ne mondd ki hiába a tudomány nevét!
Tiszteld a valódi tudást, hogy téged is tiszteljenek!
Ne tanúskodj hamisan tudóstársad ellen!

Sopron, 2004. december 28.

Hivatalos tudós erkölcsé

Liftben állok, siklik az elsőről a negyedikre.

Zuhanok, zuhanok, zuhanok!

Lépcsőn lépek, megyek az elsőről a negyedikre,

Zuhanok, zuhanok, zuhanok?

Ranglétrán haladok, az elsőről a negyedikre,

Zuhanok, zuhanok, zuhanok...

Sopron, 2004.